

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d)

Filosofie

Test 17

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉTEL

30 pont

Írjátok le a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt, az alábbi esetek mindegyikében. Mindegyik kérdéscsoportnál csak egyetlen helyes válasz létezik.

1. L. Blaga filozófus szerint:

- a. a közvetlenhez kötött és biztonságra irányuló lét az emberi lényeg jellemzője
- b. a titokban való és felfedésre irányuló lét kitüntetett emberi létmód
- c. nem létezik emberi természet mint adottság
- d. a titokban való és felfedésre irányuló lét az állatokra jellemző

2. Az alábbiak közül melyikhez tartozik a *Melyek egy morális élet feltételei?* kérdés:

- a. logika
- b. szónoklás
- c. gazdaságtan
- d. erkölcs

3. Sajátos alkalmazott etikai problémát képez:

- a. az igazság
- b. az abortusz
- c. az antropológia
- d. az örököselesség

4. Mit feltételez a szabadság mint pozitív jog:

- a. az egyéneket illető állami beavatkozás hiányát
- b. az állam felszámolását
- c. az egyéni célok megvalósításához szükséges feltételek biztosítását
- d. az államnak az állampolgárok iránti érdektelenségét

5. Mire vonatkozik az *ember alkotói sorsa* kifejezés:

- a. hogy nem létezik valamiféle emberi lényeg
- b. az élet értelmére
- c. a politikára
- d. az ember és az állat közötti hasonlóságra

6. J. P. Sartre filozofus szerint, ha abszolút szabadok vagyunk, akkor:

- a. abszolút felelősek vagyunk
- b. gondolkodó lények vagyunk
- c. előre meghatározott sorsú lények vagyunk
- d. eszközkészítő lények vagyunk

7. Mit tanulmányoz az alkalmazott etika:

- a. bizonyosságokat
- b. vitatott erkölcsi problémákat
- c. a nép hatalmát
- d. elveket és szabályokat

8. Ki volt azon az állásponton, hogy az egyéni szabadság korlátozása csak akkor jogszerű, ha mások szabadsága megsértésének megelőzésére irányul:

- a. Arisztotelész
- b. J. St. Mill
- c. H. Bergson
- d. Platón

9. A teleologikus erkölcsstanok közé tartozik:

- a. a hedonizmus
- b. a teológia
- c. az alkalmazott etika
- d. a deontológia

10. Milyen problémaként tevődik fel az újkorban a szabadság kérdése:

- a. logikai problémaként
- b. jelentéktelen problémaként
- c. politikai értéket képviselő problémaként
- d. nevetséges problémaként

II. TÉTEL

30 pont

A. A baloldali oszlopban igazságosság-típusokat soroltunk fel, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó, számokkal ellátott igaz kijelentések szerepelnek. Írjátok le a vizsgalatra a helyes társításokat a bal oldalon található betűk és a jobb oldalon található számok között:

a. Procedurális igazságosság

1. Az egyének együttélése egy társadalomban az érdekek alapján megvalósítandó igazságosság eszméjén kell alapuljon, és minden olyan törvény, amely figyelmen kívül hagyja ezt az elvet, korrupt.

b. Az igazságosság mint gazdasági egyenlőség

2. A szabadsághoz való jog alapja az emberek közötti hozzáférhetőségi-és esélyegyenlőség kell legyen.

c. Az érdekek szerint értett igazságosság

3. Az igazságosság megvalósítása a törvények alkalmazása és betartása révén.

d. Az igazságosság mint méltányosság

4. Az emberek társadalmi egyenlőtlensége a szolga és az úr erkölce közötti különbségtételen alapszik.

5. A gazdasági javakat a *mindenkitől képességei szerint, mindenkinek szükségletei szerint* elv alapján kell elosztani.

16 pont

B. Fogalmazzatok meg egy körülbelül tíz soros érvelést annak a felfogásnak az alátámasztására vagy cáfolására, miszerint az igazságosság megvalósításának feltétele „a törvények uralma”.

8 pont

C. Alkossatok egy példát annak felmutatására, hogy mi a szerepe/jelentősége az ember mindennapi életében a méltányosságként értett igazságosságnak, ahogyan az J. Rawls filozófus felfogásában megjelenik.

6 pont

III. TÉTEL

30 pont

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Az igazságosság eszméje két dolgot feltételez – egy magatartásbeli szabályt és a szankció érzését. Fel kell tételeznünk, hogy előbbi az egész emberiségre nézve közös, és a javát szolgálja. Utóbbi arra vonatkozik, hogy úgy érezzük, aki megszegi a szabályt, annak büntetést kell elszenvednie.

(J. St. Mill, *Az utilitarizmus*)

1. Jelöljete meg az igazságosság eszméje alapján álló két elemet, amelyekre a szöveg utal.

4 pont

2. Mutassatok rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, az *igazságosság* és a *hasznosság* fogalmai közötti egy összefüggésre, filozófiai értelemben használva ezeket a fogalmakat.

10 pont

3. Fogalmazzatok meg egy saját álláspontot a szövegben bemutatott filozófiai nézőpont aktualitását illetően.

6 pont

B. Tudva, hogy *az emberi természet az emberi lényeket meghatározó tulajdonságok összessége, amelyek megkülönböztetik más lényektől*:

1. Jelöljete meg az emberre jellemző három meghatározó tulajdonságot, amelyekre hivatkoztak különböző filozófusok az ő vizsgálódásaikban.

6 pont

2. Illusztráljátok egy konkrét példán keresztül azt a módot, ahogyan egy serdülőnek az emberi természetre vonatkozó gondolati vizsgálódásai hozzájárulhatnak az emberről alkotott ismeretei értékét illető kritikai magatartása kialakulásához.

4 pont